

El dret a un futur i lusionant – Albert Cañigueral Bagó

© 15 d'octubre de 2024

Cap a la part final de la seva presentació, i coincidint amb part del títol de la sessió, Raúl Oliván fa un al·legat pel dret al futur: “El dret de construir col·lectivament el futur. El dret d’aprendre junts. El dret de caminar junts cap a un futur concertat, plural i inclusiu. El dret a un futur il·lusionant”.

En moments molt complicats, com els actuals, costa plantejar-se futurs il·lusionants. El futur és més aviat paralitzant. Com descriu Marina Garcés amb el concepte de **condició pòstuma** ja pensem en el futur en termes de “temps de descompte”: Fins quan tindrè parella? Fins quan

tindrè feina? Fins quan farem veure que creiem en la democràcia?

Si a això li sumem la creixent complexitat de la societat pels graus d’interconnexió a tots nivells (Oliván parla de “boom de la complexitat”) el més fàcil és tirar la tovallola i deixar-ho estar. Ens inhibim de ser

agents del nostre propi futur. Deixem que siguin els altres els que inventin el nostre futur.

La presentació de Raúl Oliván ens ajudarà a no caure en aquesta trampa de no voler ser agents del nostre propi futur.

Al llarg de la xerrada i de les respostes a preguntes posteriors s'exposa de manera molt pràctica, amb eines i mètodes concrets, projectes on s'ha demostrat que es pot fer front a aquesta complexitat i avançar cap a futurs compartits il·lusionants.

No ens oblidem mai del nostre "dret al futur".

El passat 19 de setembre, en el marc del [cicle de seminaris web](#) sobre innovació pública, ens va acompanyar Raúl Oliván.

[Raúl Oliván](#) és actualment director d'[Hexagonal](#), un laboratori, fundació i consultoria enfocat a la innovació sistèmica i el canvi cultural.

Raúl Oliván ha treballat durant 20 anys al sector públic i, entre d'altres, ha estat director general de Govern Obert, Innovació Social, Cooperació i Transparència del Govern d'Aragó. A més a més, ha estat director de [Zaragoza Activa](#), i ha liderat projectes com ara [LAAAB](#), [Frena la Curva](#), [Made in Zaragoza](#), [VisualGOB](#), [Hatablockers](#) o [Gobierno Fácil](#). Diversos premis internacionals i més de dues-centes conferències a Europa, Llatinoamèrica, Amèrica del Nord i Àfrica avalen la seva trajectòria com a gestor innovador en l'àmbit públic.

L'any 2020 va sintetitzar la seva experiència en el [Model hexagonal de la innovació pública](#) (HIP) per a la Cimera Iberoamericana de caps d'Estat i de Govern, en què va generar un marc teòric i una caixa d'eines que han canviat la manera de concebre la innovació a centenars d'organitzacions.

Amb aquest bagatge i experiència pràctica Raúl Oliván ens va proposar conversar al voltant de **"Derecho al futuro e Innovación Hexagonal"**.

Podeu recuperar [la sessió sencera](#) al canal de YouTube de l'EAPC, on veureu les excepcionals capacitats comunicatives i de disseny del ponent.

Seminari sobre innovació pública: Parlem amb Raúl Oliván ...

Més que resumir la conferència, entrant a explicar el model d'innovació hexagonal o algun dels molts projectes que es mencionen, el que crec que pot tenir més interès és destacar tres elements clau de com el ponent, i els equips que ha liderat, han treballat per a la innovació i el canvi cultural en el sector públic.

Visió sistèmica i en xarxa: sempre som amb relació als altres

Al llarg de la presentació Oliván deixa molt clara la importància del pensament sistèmic. També ens ofereix un bon repàs als conceptes fonamentals i el vocabulari de les xarxes i els ecosistemes: nodes, collectius, connexió, nodes forts o crítics, *hubs*, la figura del cercle, etc.

Un parell de frases, per guardar, de la presentació:

- “Xarxa: nodes i enllaços per interpretar les realitats complexes de manera més accessible.”
- “El valor d’una xarxa és la densitat i la qualitat de les connexions”, concepte que queda ben il·lustrat amb el dibuix següent.

Una de les idees més importants que exposa és el concepte dels “nodes crítics”, que en un sistema en xarxa són punts clau per on flueixen decisions o recursos. Aquests nodes poden representar persones, institucions o processos que tenen un paper crucial en la transmissió d’informació o en la presa de decisions. Per exemple, en l’àmbit de l’Administració pública, un node crític podria ser l’interventor que ha d’aprovar un informe, o un líder que centralitza les decisions i pot endarrerir un procés.

Un altre concepte fonamental és el de “hub”, com pot ser un aeroport o un gran servidor informàtic. Un *hub* és un node molt connectat. En l’àmbit públic un *hub* pot ser una persona innovadora que acumula un gran capital social, coneix molta gent i té moltes referències, i per tant és capaç de connectar-se amb altres equips i altres institucions, altres punts de vista i experiències sobre un mateix repte.

Tu mateix, ja estàs ben connectat? Dediques temps cada setmana a connectar-te més i millor?

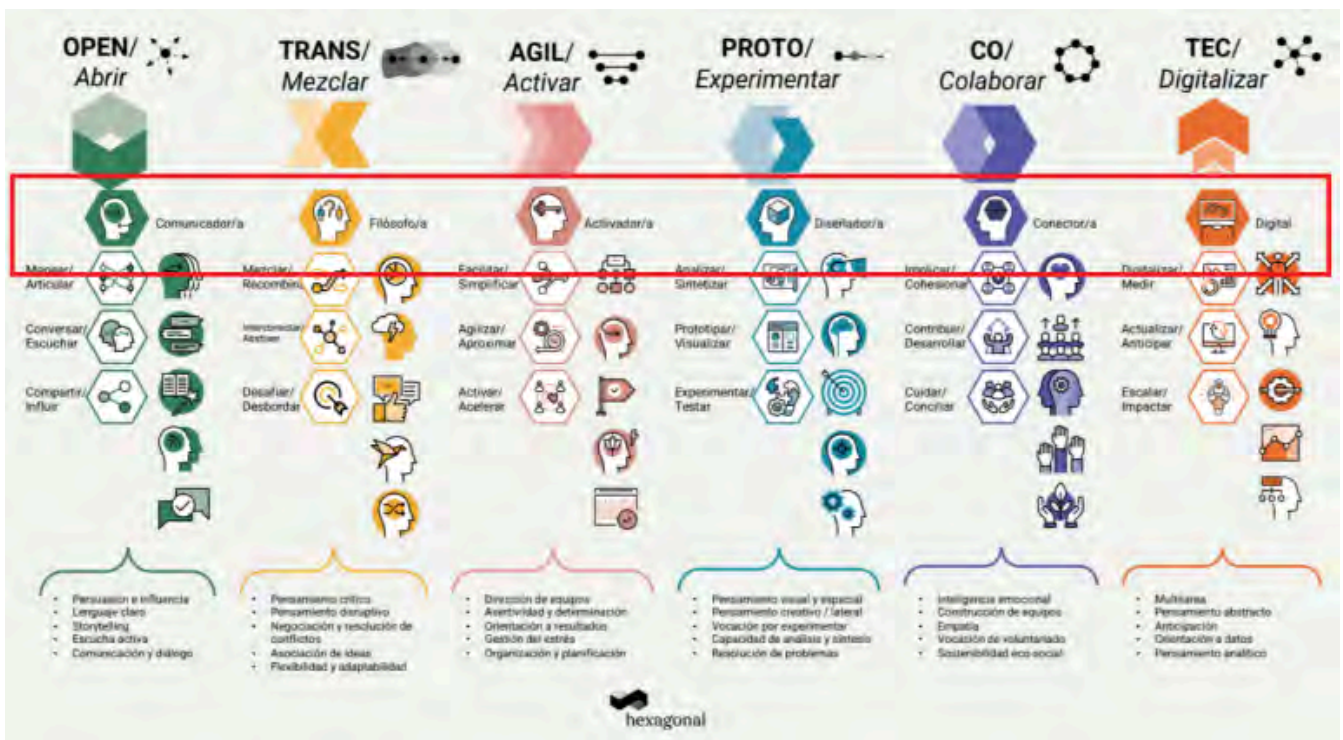
Porositat institucional i multidisciplinarietat en els equips

El ponent assenyala que els governs i les institucions públiques solen tenir dificultats per adaptar-se als entorns complexos, ja que operen en estructures verticals i rígides que no tenen porositat, en què l’intercanvi d’idees amb altres sectors (com pot ser la ciutadania o els emprenedors) resulta molt difícil.

Aquesta manca d’integració entre diferents actors és un dels grans obstacles per abordar els desafiaments contemporanis des del sector públic.

El model d’innovació hexagonal es basa en la idea que la veritable innovació resideix en les connexions i relacions entre persones i equips, més que en els individus o els nodes aïllats (es desmunta el mite de l’inventor/geni i el moment “eureka”).

Cal cercar, de la manera que sigui, incrementar la porositat de les nostres organitzacions i equips. La tecnologia, amb una cosa tan simple com un grup de WhatsApp, pot ser una gran aliada per sortir de les nostres pròpies bombolles.

A més a més, dins dels mateixos equips de treball, també cal buscar de manera radical la multidisciplinarietat. Necessitem agrupar talent que pensi diferent i que tingui una mirada diferent sobre els mateixos reptes.

En el model d'innovació hexagonal això queda molt evidenciat en veure els rols que es llisten per a cada una de les àrees de creació de valor. Es necessiten persones comunicadores capaces de crear un relat, filòsofs i filòsofes amb pensament crític i disruptiu, persones activadores per executar els projectes, dissenyadors i dissenyadores tant de l'àmbit visual com de l'àmbit del disseny de processos, persones connectores, i persones amb mentalitat digital i orientació a les dades.

Identifiques persones amb perfils diversos en els teus equips? O tothom està més aviat tallat pel mateix patró i s'han format de manera similar?

Prototipar: alinear converses al voltant d'un element

Jo he viscut en primera persona el valor de prototipar. I encara més el valor de prototipar amb limitacions estrictes de temps o de pressupost.

El que busquem és poder innovar en entorns amb un alt grau d'incertesa. Treballar enfocat a la producció de prototips, pilots o productes mínims permet reduir el nivell d'abstracció i inspirar el canvi amb exemples concrets i amb lliçons apreses concretes.

Quan tenim equips diversos i participació d'actors de fora de la nostra organització (vegeu el punt anterior sobre la porositat institucional i multidisciplinarietat en els equips) resulta molt difícil anar coordinats.

Una gran virtut dels prototips i els pilots és que, en simplificar la conversa al voltant d'un element tangible o visible, aconseguim l'efecte d'alineador de visions. L'efecte alineador d'un prototip supera de llarg el que un discurs, una directriu, un pla quinquennal o un reglament pugui aspirar mai a aconseguir.

“Si una imatge val més que mil paraules, un prototip val més que mil reunions”, és una dita atribuïda a l’agència d’innovació IDEO.

L’alineació de visions és crucial en la creació d’equips i, conseqüentment, a una escala més gran, en la conformació de comunitats i ecosistemes.

Si volem obtenir encara més beneficis del prototipatge resulta clau fer aquests prototips de manera modular i fent servir eines obertes (de codi obert). D’aquesta manera facilitem que altres equips de treball, dins o fora del nostre ecosistema, puguin reaprofitar parts de la nostra feina per als seus propis prototips o projectes.

Quin ha estat l’últim prototip que has construït? Què heu après amb l’exercici?

Últim seminari web d’aquest cicle

Us animem que ens acompanyeu a la jornada de cloenda del **cicle de seminaris web** sobre innovació pública.

L’activitat final ha canviat de data i finalment serà el **5 de novembre de 16.00 a 17.00** amb **Carlos Santiso**, cap de la Divisió de Govern Digital, Innovador i Obert de l’OCDE.

Us hi esperem!

Albert Cañigueral Bagó

Moderador del Cicle de seminaris web sobre innovació pública

GOVERN D’ARAGÓ, GOVERN OBERT, SECTOR PÚBLIC